

Nagovor na sprejemu ob 100-letnici akad. Zorka Simčiča 19. novembra 2021

Peter Štih,
predsednik SAZU

Slovenska akademija znanosti in umetnosti, I. razred
za zgodovinske in družbene vede, Novi trg 3, SI 100 Ljubljana

Spoštovani akademik Zorko Simčič,
v čast si štejem, da vam lahko v imenu Slovenske akademije znanosti in umetnosti prav na vaš rojstni dan čestitam za izjemen jubilej, dan le redkim – stoletnico vašega rojstva. Naj vam ob tem zaželim vse dobro, osebnega zadovoljstva kot tudi veliko lepih trenutkov in doživetij v teh sicer ne preveč prijaznih časih, predvsem pa seveda zdravja.

Ob vaši izvolitvi za izrednega člana SAZU leta 2005, s katero se je najvišja slovenska znanstvena in umetnostna ustanova poklonila vašemu mnogoplastnemu literarnemu opusu in vas obenem umestila med naše najpomembnejše ustvarjalce na področju umetnosti, je Drago Jančar v utemeljitvi med drugi zapisal tudi misel, da je »Zorko Simčič avtor intenzivnega samospraševanja in iskanja. V njegovi slogovno visoko oblikovani prozi je eksistencialna tematika človekove razdvojenosti in pogosto tudi izgubljenosti v sodobnem svetu soočena z globokimi etičnimi iskanji in transcendentalnimi nadgradnjami«.

Kot zgodovinar še predobro vem, kako je naš pogled na svet in na preteklost zaznamovan s časom, v katerem živimo, in osebno življenjsko izkušnjo. Oboje je, spoštovani akademik, zaznamovalo tudi vaš opus, ki je vašim bralcem ponudil nove perspektive v dojemanju in razumevanju človeških usod v tako mnogoznačnem 20. stoletju, kot ga je zgodovinar Erik Hobsbawm povzel v sintagmo čas skrajnosti. Ta oznaka velja še kako tudi za nas Slovence, saj smo v času, o katerem pričujete, doživeli dogodke v razponu med narodnim triumfom in narodno tragedijo. To zapleteno, mnogoplastno in kompleksno obdobje slovenske zgodovine, ki zaznamuje tudi današnjo slovensko stvarnost, nam zares čutnonazorno, upošteva vso tragiko individualnih zgodb, bolj kot zgodovinopisje, predočuje prav literatura in vaša dela so pomemben prispevek k njegovemu razumevanju.

Tako kot je druga svetovna vojna vse do danes zaznamovala Slovence in dogajanje v Sloveniji, je zaznamovala in močno opredelila tudi vaše življenje. Kot mlad mož ste bili primorani zapustiti domovino. Postali ste zdomec, ki je

delil usodo številnih emigrantskih avtorjev in ustvarjalcev srednje in vzhodne Evrope, ki so bili doma, kjer njihove knjige niso smele biti tiskane, obsojeni na neobstoje.

Drugo, nadomestno domovino ste našli v Argentini, v kateri ste preživeli skoraj pol stoletja, preden ste se po demokratičnih spremembah in slovenski osamosvojitvi lahko vrnil domov in ste v spremenjenem družbenem okolju lahko nadaljevali s svojim pisateljskim in publicističnim delom. V zdomstvu ste imeli eno najpomembnejših vlog v, če si sposodim besede Tarasa Kermaunerja, »slovenskem čudežu v Argentini«, ko vam je skupaj z drugimi člani tamkajšnje slovenske skupnosti uspelo ustvariti dobro organizirano mrežo šolstva, kulturnih institucij, časopisov in revij. Hvaležni smo vam za to vaše literarno, publicistično in organizacijsko delo, ki je med argentinskimi Slovenci ohranilo slovenski jezik in kulturo. Ni potrebno posebej izpostavljati, da sta poleg družinskih vezi prav jezik in kultura njihova glavna vez s Slovenijo.

Menim, da ni pretirano reči, da na personificirani ravni prav vi, spoštovani akademik Simčič, s svojim ugledom med zdomci in v domovini simbolno najbolje povežete obe Sloveniji, izseljeniško in matično. S tem udejanjate tudi enega od temeljnih poslanstev Slovenske akademije znanosti in umetnosti, ki je zaradi svojega reprezentativnega položaja razumljena kot povezovalka celotnega slovenskega občestva.

Naj za zaključek spomnim še na besede našega dolgoletnega predsednika in častnega člana, pokojnega akademika Franceta Bernika, da pomeni Akademija toliko, kolikor pomenijo njeni člani kot osebnosti. Na SAZU smo ponosni, da ste naš član. Zato vam ob stoletnici poleg čestitk izrekam tudi zahvalo za vaše delo in držo.